



> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Utrechtse Heuvelrug  
T.a.v.  
Postbus 200  
3940 AE Doorn

Smallepad 5  
3811 MG Amersfoort  
Postbus 1600  
3800 BP Amersfoort  
[www.cultureelerfgoed.nl](http://www.cultureelerfgoed.nl)

**Olonummer**

**Onze referentie**  
1228495

**Datum** 11 april 2022  
**Betreft** Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

**Bijlagen**  
0

Naam	Zuylestein
Adres	Rijksstraatweg 9
Postcode/plaats	3956CH Leersum
Gemeente/provincie	Utrechtse Heuvelrug; Utrecht;
Monumentnummer	455482

Geacht college,

Op 26 januari 2022 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument.<sup>1</sup> U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

**Advies**

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen, met daaraan verbonden de voorwaarde dat de paden met een passender materiaal worden uitgevoerd. Graag zie ik een voorstel hiervoor tegemoet.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

**Het plan**

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor het herstel en de reconstructie van het monumentale sterrenbos behorende bij landgoed Zuylestein te Leersum. Het sterrenbos is door de valwind van juni 2021 volledig verwoest.

---

<sup>1</sup> Op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor).

**Motivering***Achtergrond*

In 1630 kocht stadhouder Frederik Hendrik (1584-1647), Prins van Oranje, landgoed Zuylestein. Frederik Hendrik liet een tuin aanleggen volgens de toentertijd moderne classicistische stijl, aansluitend op de architectuurprincipes van onder andere Andrea Palladio (1508-1550) zoals beschreven in de 16<sup>e</sup> - eeuwse tuintraktaten. Tussen 1633 en 1646 werden ten oosten en noorden van het hoofdhuis sterrenbossen gerealiseerd. Door de beperkte omvang deden deze vooral dienst als wandelbos, en niet als jachtbos. Door Daniel Stoopendaal (1672-1726) werd in 1710 een kaart gerealiseerd waarop de formele aanleg in zijn meest ideale vorm is weergegeven, met zeven sterrenbossen. Nadien zijn de sterrenbossen versoberd.

In 1895 werd naar een ontwerp van Hugo Poortman (1858-1953) het sterrenbos deels gereconstrueerd. De padenstructuur is echter niet identiek aan de kaart van Stoopendaal. In 2014, wanneer Debie & Verkuijl in opdracht van de provincie Utrecht een tuinhistorisch onderzoek verricht (d.d. 7 november 2013) en een herstelplan (d.d. 23 januari 2014) voorstelt van de gehele historische aanleg van Zuylestein, is de diagonale padenstructuur van het sterrenbos reeds volledig verdwenen. Door Debie werd voorgesteld om de gehele aanleg in diverse fasen te reconstrueren, met de kaart van Stoopendaal als uitgangspunt. Door de valwind van juni 2021 is het sterrenbos echter volledig verwoest en is het nu enkel nog een kale vlakte.

*Padenstructuur- en afwerking*

In het voorliggende plan wordt de keuze gemaakt om te herstellen wat bij de storm verwoest is, mét een extra toevoeging van een andreaskruis. Het sterrenbos is bij de aanleg voorzien van vier andreaskruisen (in elk bosvak een andreaskruis). De Stoopendaalkaart (1710) geeft deze diagonale padenstructuur weer. In de restauratievisie van het gehele landgoed is deze kaart van Stoopendaal het uitgangspunt van de restauratie. Echter is nu gekozen om slechts een enkel andreaskruis over het volledige sterrenbos te reconstrueren, zoals bij een eerdere restauratie in een latere periode ook reeds is uitgevoerd. Hoewel dit een gemiste kans is, kan ik in dit geval de financiële en praktische overweging voor deze keuze vanuit de initiatiefnemer begrijpen. Ik adviseer dan ook positief over het herstel van het sterrenbos met slechts een enkel andreaskruis.

Voor de afwerking van de paden is gekozen deze uit te voeren met betongranulaat. Dit is echter geen historisch bouw materiaal. De grove fractie van het betongranulaat doet afbreuk aan het karakter van het sterrenbos. Na verloop van tijd zullen vooral de grote stukken van het gebroken puin zichtbaar zijn. Ik adviseer dan ook negatief over het gebruik van betongranulaat als toplaag. Ik adviseer u daarom de voorwaarde aan de vergunning te verbinden dat hiervoor nog een passender alternatief, zoals zand of een halfverharding met een kleine fractie, aan de RCE ter beoordeling wordt voorgelegd.

*Laanbomen en bosketten*

Daar het sterrenbos door een storm volledig is verwoest adviseer ik positief op het herstel hiervan. Beuken zullen als laanbomen aangeplant worden, de bosketten worden gevuld met een gevarieerd bomenbestand zoals esdoorn, haagbeuk, tamme kastanje, hazelaar, zomer eik, etc. Deze keuze aan bomen past in een historisch sterrenbos. De heesterlaag zorgt ervoor dat de beplanting op ooghoogte gesloten is. Ik ben positief over het plan voor de laanbomen en bosketten.

**Uitgangspunten**

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op [www.cultureelerfgoed.nl](http://www.cultureelerfgoed.nl) en op [www.stichtingerm.nl](http://www.stichtingerm.nl)

**Afschrift en tekeningen**

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of [omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl](mailto:omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl).

**Vragen**

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,  
namens deze,  
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,